

Länsstyrelsen Västra Götaland

Andreas Lidholm
Länsarkitekt och chef för regional planering
010-224 4599

OM
2020-11-16

Diarienummer
341-51855-2020

Sida
1(4)

Trafikverket Region Väst
TRV 2020/85985
trafikverket@trafikverket.se

Synpunkter angående Trafikverkets PM Hearing höghastighetsbana

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns synpunkter på Trafikverkets PM Hearing höghastighetsbana 2020-11-0.

Utgångspunkter för Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen lämnar synpunkter som regional statlig myndighet. Vår roll är att göra sammanvägda bedömningar i samhällsplaneringen utifrån alla hållbarhetsaspekter.

Länsstyrelsen synpunkter utgår ifrån Trafikverkets underlag inför hearingar november 2020 utifrån sitt regeringsuppdrag angående nya stambanor för höghastighetståg, daterat 2020-10-26.

Bakgrund

Syftet med hearingen är att ta del av externa aktörers synpunkter på utredningsalternativens möjligheter och konsekvenser för; bostadsbyggande, regional och kommunal planering samt möjligheter till trafikering och förutsättningar för kommersiellt lönsam trafik.

Detta med utgångspunkt från regeringens uppdrag till Trafikverket att redovisa uppdaterade och kompletterande uppgifter angående nya stambanor inom en total investeringsram på 205 miljarder kronor. Redovisningen syftar till att ge regeringen underlag för bland annat ställningstaganden kring fortsatt planeringsarbete och finansiering av utbyggnad av nya stambanor.

Länsstyrelsen har inte för avsikt att lämna synpunkter över trafikering och förutsättningar för kommersiell trafik utan har sin utgångspunkt i regional utveckling, ett hållbart samhälle och samhällsbyggandet.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen vill inte bejaka något av de redovisade alternativen. Detta eftersom de långsiktiga konsekvenserna och nyttorna av förslaget, utöver investeringskostnader och trafikering, inte går att utläsa. Länsstyrelsen vill betona vikten av urban utveckling, tillgänglighet och närhet, regional tillväxt och att se till en helhet utanför projektets ramar som grund för det fortsatta utredningsarbetet.

Urban utveckling med fokus på tillgänglighet och närhet är viktiga utgångspunkter för den fortsatta planeringen

Infrastruktur är formande för vårt samhällsbyggande och har stora påverkan för vårt sätt att röra oss utifrån inverkan på klimatet och sociala aspekter. Det är av betydelse att tillgänglighet och närhet, till viktiga målpunkter i våra samhällen, prioriteras. Vikten av centrala stationslägen är därför av betydelse för att nå uppsatta hållbarhetsmål. Det är angeläget att se till hela resan, utifrån alla målgrupper, för att skapa attraktiva och trygga resor över tid.

Urbana utvecklingstrender och forskning har under flera år haft betoning på förtätning och komplettering inom våra tätorter och städer. Utvecklingen har drivits av viljan att uppnå hållbara samband utifrån sociala kvalitéer och klimatvinster. Berörda kommuner har i hög grad, under lång tid, gjort ansträngningar för att lyckas med förtätning och beslutade mål för stadsutveckling. Det blir försvårande om stationslägen lokaliseras på ett sätt som motverkar denna utveckling och bidrar till att driva bebyggelseutvecklingen utanför våra städer. Det finns en risk, att fel placerade stationslägen, sliter sönder kända principer med tillhörande kvalitéer och för in ett nytt strukturellt inslag som inte går i linje med urbana trender och forskning för modern stadsutveckling. Länsstyrelsen ser en avsaknad av samplanering mellan bebyggelse och infrastruktur som bättre behöver integreras i det fortsatt utredningsarbetet.

Infrastruktur har inget egenvärde i sig själv utan behöver anpassas för att skapa attraktiva system för tillgänglighet och robusthet. Den fallande avskalningen av kvalitéer i alternativen RU1-RU3 är utmanande. Länsstyrelsen ser en risk att grundläggande mål uteblir som en konsekvens av bristande tillgänglighet och anpassning till befintliga strukturer.

Regional tillväxt och robusthet tillför långsiktighet och flexibilitet utifrån kommande behov och utmaningar i regionen

Ska nyttan av projektet bli bredare, utifrån ett regionalt tillväxtperspektiv, är det av betydelse att se till olika resmål utmed hela sträckan och inte primärt ändpunktsresandet. Bostads- och arbetsmarknadsområdet mellan Borås och Göteborg är av stor betydelse liksom stationsläget i Mölndal med koppling söderut mot bostads- och arbetsmarknadsregionen i Halland. Att tillföra en robusthet i infrastrukturplaneringen medför långsiktighet och en flexibilitet utifrån kommande behov och utmaningar. Primärt handlar det om framtida resmönster, stadsutveckling och kapacitet i regionen.

Landvetter flygplats är av nationell och regional betydelse. Att ansluta med ny järnväg till flygplatsen är därför av stor betydelse. Länsstyrelsen noterar att få redovisade alternativ har anslutning till flygplatsen. Länsstyrelsen ser vidare att flygplatsen Kastrup, i Köpenhamn, har fått stort fokus i utredningsarbetet.

Länsstyrelsen ser ett behov av en uppväxling av regional fysisk planering i regionen i syfte att underlätta processer, konsekvensanalyser och beslutsgång för initiativ med stor regional påverkan. En inarbetad regional fysisk planering ger förutsättningar för en mer effektiv process som enklare når gemensamt uppsatta mål.

Behovet av att se till en helhet utanför projektets ramar är stort

Länsstyrelsen anser att det är av betydelse, i den fortsatta processen, att hitta en möjlig väg som kan bidra till kostnadseffektivitet, regional utveckling och en omställning till ett hållbart samhälle. Därav behöver inriktningen i det fortsatta arbetet omformas från ett infrastrukturprojekt till ett samhällsbyggnadsprojekt. Berörda aktörer behöver gemensamt skapa goda långsiktiga lösningar som bidrar både till ett hållbart resande men också god samhällsbyggnad i och omkring våra städer.

Syftet med underlaget är att redovisa alternativ som tydligt skiljer sig åt. Länsstyrelsen noterar dock att det finns en slagsida på alternativ som i huvudsak har inriktning, i utformning och beskrivning, mot aspekter kopplade till restider och investeringskostnader. Länsstyrelsen anser vidare att utredningen saknar bredd och helhetsperspektiv och belyser därmed inte hela den samhällsekonomiska skalan. Nuvarande snäva avgränsning är oroande.

Utifrån frågeställningen om möjligheter och konsekvenser för bostadsbyggande samt övrig regional och kommunal planering konstaterar Länsstyrelsen att det inte ges någon form av underlag till detta i bifogat material.

Som ett resultat av Trafikverkets hearing om höghastighetsbanan, 3 november 2020, konstaterar Länsstyrelsen att det finns en samstämmighet och regional mognad från berörda parter. Samstämmigheten är påtaglig för vilka kvalitéer som är viktiga för en god regional tillväxt och hållbar utveckling. Länsstyrelsen bedömer att samstämmigheten är tydlig och av den karaktär att den inte går att bortse ifrån i det fortsatta utredningsarbetet.

I detta ärende har avdelningschefen Lena Malm beslutat och länsarkitekten och chefen för regional planering Andreas Lidholm har varit föredragande.

Lena Malm

Andreas Lidholm

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till:

Länsstyrelsen i Jönköpings län
Boråsregionen
Göteborgsregionen
Bollebygds kommun
Borås Stad
Göteborgs Stad
Härryda kommun
Marks kommun
Mölnåls Stad